

Norns älgförvaltningsområde
engstrom.goran@outlook.com

Beslut om fastställande av älgförvaltningsplan för Gyllbergens ÄFO med justeringar

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 d § Jaktförordningen (1987:905) att fastställa er insända älgförvaltningsplan, med vissa förändringar. Ändringarna är föranledda av tillämpande av ekosystemansatsens försiktighetsprincip med anledning av en älgstam med betydande påverkan av predation.

Avskjutningen inom älgförvaltningsområdet ska vara 1,0 älgar/1000 ha fördelat på 40 tjurar, 22 kor och 62 kalvar årligen till utgången av jaktåret 2025/2026 och syftar till att sänka älgstammen till en täthet i vinterstam om ca 8 älgar/1000 ha enligt målsättning framtagen av älgförvaltningsgruppen i Norns ÄFO.

Beskrivning av ärendet

Älgförvaltningsgrupperna ska upprätta en älgförvaltningsplan för respektive älgförvaltningsområde enligt 3 d § Jaktförordningen (1987:905). Av 18 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2011:7) och allmänna råd om jakt efter älg och kronhjort framgår vilka uppgifter en älgförvaltningsplan ska innehålla. En förvaltningsplan ska baseras på de av SLU föreslagna inventeringsmetoderna, eventuellt genomförd ÄBIN, uppgifter från foderprognoser och viltolyckor samt rovdjurens predation. Älgförvaltningsplanen ska godkännas av Länsstyrelsen.

Viltförvaltningsdelegationen i Dalarnas län har lämnat synpunkter på den övergripande hanteringen av inkomna älgförvaltningsplaner och vad planerna ska innehålla. Vid framtagandet av planer och vid samråd inom områdena ska den av delegationen beslutade målsättningen för älgstammen i Dalarnas län tas hänsyn till. Har inte samråd med berörda älgkötselområden skett kan inte älgförvaltningsplaner godkännas.

Norns älgförvaltningsgrupp har hållit fem möten, samt ett samrådsmöte med älgkötselområdena under våren och sommaren 2023 enligt inskickade protokoll. Av samtliga protokoll framgår att markägare och

jägare varit oense om hur de bäst ska uppskatta den framtida predationen i ÄFO. Man anser att Länsstyrelsen varit otydlig i sina budskap rörande detta och att det måste förtydligas hur uppskattningen av predation ska göras utifrån de nya uppgifterna från den nationella älgtäthetsberäkningen. Av de insända protokollen framgår inte tydligt om omröstning skett när det gäller att anta den insända älgförvaltningsplanen, men i protokoll från älgförvaltningsgruppsmöte från 2023-06-07 finns en mening som säger: ”Lst får prova predationsberäkningen för att se om det är rätt räknat.” Detta kan tolkas som att man i älgförvaltningsgruppen enats om att sända in älgförvaltningsplanen i det skick den befann sig i vid detta tillfälle. Älgförvaltningsplanen inkom till Länsstyrelsen 2023-06-11.

Länsstyrelsen granskade och kontrollräknade älgförvaltningsplanen och fann därvid att älgförvaltningsgruppen baserat sin älgförvaltningsplan på antagandet att den totala årliga predationen i de tre vargrevir som helt ligger inom älgförvaltningsområdet skulle uppgå till 36 älgar per revir och helt år. Länsstyrelsen bedömde att detta sannolikt innebar en underskattning av dödligheten till följd av predation i älgförvaltningsområdet och sände därför ut ett önskemål om revidering av Norns älgförvaltningsplan 2023-07-04. Ordföranden för Norns älgförvaltningsgrupp svarade på detta önskemål 2023-07-04 och 2023-07-24 och utlovade en reviderad version av älgförvaltningsplanen. Ingen sådan kom dock in och av ett protokoll från älgförvaltningsgruppens möte 2023-08-01 informerar markägarerepresentanten som företrädare StoraEnso i älgförvaltningsgruppen övriga ledamöter om att markägargruppen i Dalarna ska hålla ett möte med Länsstyrelsen och att inga beslut om revidering av älgförvaltningsplan ska fattas innan detta möte och att markägarsidan kommer stå fast vid det beslut som lämnats in. Markägarerepresentanten från StoraEnso upplyser även, enligt protokollet, de andra ledamöterna om att den aktuella frågan om hur predationen ska beräknas i älgförvaltningsplaner inte rör förvaltning av älgstammen utan beräkningsmodellen som ska användas och att den inte har med förvaltningen att göra.

Mötet mellan markägargruppen och Länsstyrelsen Dalarna skedde 2023-08-15. Markägargruppen representerades av fyra anställda vid StoraEnso AB och Länsstyrelsen företrädades av enhetschefen vid enheten för vilt Caroline Dickson, samt vilthandläggare Jonas Nordström. Vid mötet framförde markägarna att Norns älgförvaltningsplan författats helt i enlighet med den nationella älgtäthetsberäkningen och att Länsstyrelsen borde omvärdera sin granskning av planen. Länsstyrelsens representanter lovade att granska planen ytterligare en gång med särskilt beaktande av de synpunkter som framförts. Länsstyrelsen har därför ytterligare granskat Norns älgförvaltningsplan. Länsstyrelsen kan dock

inte komma till någon annan slutsats än att älgförvaltningsgruppen riskerar underskatta den framtida predationen i området när man antar en så låg predation i tre vargrevir, oavsett vilket underlag detta antagande baseras på. Denna underskattning av predationen kan riskera att resultera i en snabb minskning av älgstammen till en mycket lägre nivå än det mål för älgstammens täthet som älgförvaltningsgruppen beslutat nå. Länsstyrelsens beräkningar ger vid handen att den avskjutning som föreslås riskerar att sänka älgstammen till en sådan nivå att jaktligt uttag inte längre kommer bli möjligt i Norns älgförvaltningsområde, givet att predationen i de tre vargreviren ligger på en normal nivå om 100 – 140 älgar årligen.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen Dalarna anser att i de fall det råder osäkerhet kring omfattningen av vargpredation gäller det för älgförvaltningsgruppen att använda sig av det allra säkraste underlaget för att inte riskera att hamna fel i älgförvaltningen och missa sina egna uppställda mål för älgstammen. Det säkraste underlaget utgörs i detta fall av de forskningsresultat som presenterats av forskningsprojektet Skandulv där helårspredation mätts i ett flertal vargrevir i Mellansverige och som lett till slutsatsen att den normala vargpredationen på älg i ett vargrevir ligger mellan 100-140 älgar/år.

I regeringens proposition (2009/10:239) som föregick den nya älgförvaltningen framgår att ekosystemansatsens försiktighetsprincip ska tillämpas i älgförvaltningen. Som ett exempel på när det kan vara motiverat att använda sig av försiktighetsprincipen anger regeringen att det inte får bli för lite älg i rovdjursområden.

Norns älgförvaltningsområde är ett område som berörs av tre hela vargrevir och även har en fast björnförekomst. I det fall predationen kommer ligga på en normal nivå i de tre vargreviren i Norns ÄFO ser Länsstyrelsen att Norns ÄFO inom några år löper risk att hamna i en situation där älgstammen blivit så gles att ett jaktligt uttag inte längre är möjligt under förutsättning att den avskjutning som föreslås i älgförvaltningsplanen tillämpas.

När det gäller beräkningen av antalet älgar som uppskattas dödas av varg årligen under planperioden ställer sig Länsstyrelsen tveksam till det antal som Norns älgförvaltningsgrupp kommit fram till och som ligger långt under den normala predation som uppmätts i ett stort antal revir i Mellansverige. Länsstyrelsen ser dock att man i ÄFO:t utgått från resultat från den nationella täthetsberäkningen för att komma fram till en helårspredation per vargrevir om 36 älgar. Man verkar utgå från Länsstyrelsens grova bedömning av revirens utbredning och storlek för

antagandet att en viss predation skett inom en viss andel av ett revir i stället för att utgå från den vargpredation som beräknats för att bestämma hur stor andel av ett vargrevir man berörts av föregående år. Om Länsstyrelsen vid sin bedömning underskattat revirets storlek eller utbredning löper Norns ÄFO risk att underskatta predationens omfattning under kommande år eftersom reviren inte är statiska. Predationens omfattning kan dessutom variera mellan olika vargrevir och man kan inte förutsätta att en låg predation ett visst år kommer innebära låg predation andra år och/eller i andra nytillkomna revir.

Länsstyrelsen anser det vara rimligare att utgå från den faktiska vargpredation som beräknats i den nationella täthetsberäkningen och den kända och vedertagna predation som faktiskt uppmätts i vargrevir, dvs. 100 - 140 älgar per revir och år. Visserligen pekar mycket på att varg har en funktionell respons till förändringar i älgtäthet så att fler älgar dödas vid höga tätheter än vid lägre tätheter, och funktionell respons har mätts vid älgtätheter mellan 8 och 35 älgar/1000 ha. Man kan inte förvänta sig en linjär funktionell respons ned mot noll vargdödade älgar i ett vargrevir eftersom vargen har ett behov av kött beräknat till 3–4 kg per dag och individ. Det innebär att den funktionella responsen bör plana ut vid lägre älgtätheter eftersom vargar sannolikt inte frivilligt avstår från att fylla sina energibehov så länge de har en fysisk möjlighet att göra det. ÄFO:s uppskattning om vargpredation på 36 älgar per år och revir skulle potentiellt endast förse en medelstor vargflock med ca. hälften av dagsbehovet av kött (förutsatt att de inte förlorar något av bytet till asätare). Övrigt hjortvilt som förekommer i området är kronvilt? och rådjur.

För kronvilt uppskattas tätheten i den senaste skötselplanen för Hyttornas KSO till 1 djur/1000 ha, vilket tyder på en låg täthet av kronhjort i ÄFO. Spillningsinventering av rådjur har utförts och medeltätheten av rådjur våren 2023 i ÄFO var 10,1 rådjur/1000 ha. Ingen av de två möjliga alternativa bytesarterna för varg förefaller därmed ha så hög täthet att de kan anses bidra med hälften av näringsbehovet hos tre vargflockar.

Allt tyder därmed på att man antingen överskattar hur stor andel av vargreviren som berört ÄFO föregående år eller att vissa vargrevir bara berört ÄFO under delar av året. Detta förutsätter att den nationella täthetsberäkningen stämmer i den del som anger dödlighet i älgstammen. Länsstyrelsen vill därför påpeka det olämpliga i att använda tidigare års beräknade predation för att prognosticera kommande års predation. Det kan vara lämpligare att anse att de revir som man kan anta kommer beröra ett ÄFO under kommande år kommer ha en normal påverkan på älgstammen. Det betyder att 100–140 älgar per år och revir kan antas gå till vargpredation. En underskattad dödlighet till följd av predation i

älgförvaltningsplanen kommer att leda till ett för högt jaktligt uttag på en älgstam som ser ut att vara i minskande och som har en låg och sjunkande andel kalvar per hondjur i älgobs.

I detta fall beslutar Länsstyrelsen om fastställande av älgförvaltningsgruppens intention om en sänkt älgstam till ca 8 älgar/1000 ha på tre år. Men Länsstyrelsen tar också ansvar för att bästa tillgängliga kunskap används i älgförvaltningen och hänvisar till ekosystemansatsens försiktighetsprincip under premissen att det inte får bli för lite älg i rovdjursområden. Länsstyrelsen har därför beräknat ett nytt jaktligt uttag för Norns ÄFO med målet att älgstammen ska sänkas till 8 älgar/1000 ha under tre år under förutsättningen att predationen i de vargrevir som berör ÄFO inte markant avviker från det normala. Länsstyrelsen räknar med totalt 100 älgar per vargrevir och år i predation. För att bättre uppnå älgförvaltningsgruppens mål om oförändrad andel tjur i älgstammen justerar Länsstyrelsen andelen tjur av vuxna i avskjutningen från 55 till 65 %. Länsstyrelsen bifogar en älgfrodeberäkning som visar på vilket sätt den nya avskjutningen beräknats.

Information

I enlighet med ekosystembaserad adaptiv älgförvaltning kan förändrade förutsättningar och ökad kunskap medföra att älgförvaltningsplanerna behöver revideras. Älgförvaltningsgruppen ska se över älgförvaltningsplanen minst en gång om året och vid behov föreslå ändringar för länsstyrelsens godkännande. Hänsyn ska tas till älgskötselområdenas möjlighet att nå sina målsättningar samt de samråd och inventeringar som återkommande ska genomföras inom varje område. Licensområden bör ges tillfälle att delta i samråden. På samrådsmötena bör varje deltagande älgskötselområde och licensområde ges möjlighet att redogöra för sina respektive förutsättningar och mål med älgförvaltningen. I älgförvaltningsplanen bör hänsyn tas till lokala skillnader i älg tillgång och mål. För att nå uppsatta mål med älg täthet, betesskador och älgolyckor måste man skapa en lokalt förankrad, ekosystembaserad älgförvaltning. Revidering av förvaltningsplaner genomförs mellan jaktår.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Jonas Nordström, för frågor på telefon 010-2250485 eller via e-post jonas.nordstrom@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 8050-2023 i ämnesraden för e-post.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel, telefon 010-225 00 00.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Caroline Dickson med vilthandläggare Jonas Nordström som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning Naturvårdsverket

Ni kan överklaga beslutet hos Naturvårdsverket

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos Naturvårdsverket.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Dalarnas län antingen via e-post; dalarna@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Dalarnas län, 791 84 Falun.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det Naturvårdsverket som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, dalarna@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 00 00. Ange diarienummer 8050-2023.